

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/sledztwa/akty-oskarzenia/17129,312-Akt-oskarzenia-przeciwko-Marianowi-R.html>
01.03.2026, 17:05

312. Akt oskarżenia przeciwko Marianowi R.

Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Rzeszowie w dniu 23 kwietnia 2014 r. skierował akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Rzeszowie przeciwko Marianowi R.

Prokurator zarzucił Marianowi R, że w okresie od dnia 19 lutego do dnia 21 lutego 1955 r. w Rzeszowie, będąc funkcjonariuszem tamtejszego WUBP, z powodu podejrzenia przynależności do AK oraz Konspiracyjnego Wojska Polskiego, pozbawił wolności Józefa P. przetrzymując go w areszcie, pomimo braku podstaw faktycznych i prawnych, bez postanowienia o tymczasowym aresztowaniu.

Prokurator zarzucił także oskarżonemu, że w okresie od 22 kwietnia do 30 kwietnia 1955 r. w Rzeszowie, jako funkcjonariusz tamtejszego WUBP, przekroczył swoje uprawnienia w celu zmuszenia przebywającego w areszcie Stanisława J. do przyznania się do popełnienia zarzucanych mu czynów i złożenia określonych zeznań na temat Związku Wolnej Młodzieży Polskiej, znęcał się nad nim fizycznie i moralnie.

Stanisław J. był przesłuchiwany codziennie, przez wiele godzin. Przesłuchania prowadzono o różnych porach dnia oraz nocy, celowo uniemożliwiając mu sen i odpoczynek. Pokrzywdzonego bito w trakcie przesłuchań po całym ciele oraz stosowano wobec niego metodę tak zwanej „kropli wody” polegającą na umieszczeniu go w pozycji klęczącej w specjalnym pomieszczeniu gdzie na głowę z określoną częstotliwością spadały mu krople wody. „Początkowo nie miało to żadnego znaczenia, ale po kilku minutach ból i szum był nie do zniesienia.”

Na początku 1955 r. funkcjonariusze WUBP w Rzeszowie zainteresowali się działalnością organizacji niepodległościowej „Konspiracyjne Wojsko Polskie”. W lutym 1955 r. aresztowano jej członków, a niedługo potem rozpoczęły się aresztowania krewnych, znajomych, kolegów, a nawet nauczycieli wcześniej aresztowanych działaczy KWP. Józef P. nie należał do tej organizacji, chociaż wcześniej był w AK i nosił PS. „Winogron”. Ujęto go w miejscu pracy, w Szkole Zawodowej w Tyczynie, gdzie był nauczycielem i kierownikiem warsztatów szkolnych. Przesłuchiwano go jednak głównie na okoliczność jego przynależności do KWP, do którego jednak nie należał. Najpierw przesłuchiwano go jako podejrzanego, następnie świadka. Ostatecznie wypuszczonego do domu ze względu na „brak dowodów winy”.

Wczesną wiosną 1955 r. funkcjonariusze WUBP rozpracowali kolejną nielegalną organizację niepodległościową o nazwie Związek Wolnej Młodzieży Polskiej. Jej członkiem był Stanisław J., z zawodu dentysta. Oprócz niego zatrzymano jeszcze 11 osób. W stosunku do których także stosowano niedozwolone metody śledcze, przy czym Marian R. prowadził wszystkie

przesłuchania Stanisława J.

Czyny zarzucane Marianowi R. zostały zakwalifikowane przez prokuratora jako przestępstwa opisane w art. 286 § 1 i art. 246 w zw. z art. 36 kk z 1932 r. i art. 2 ust. 1 oraz art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o IPN – KŚZpNP

Postanowieniem z dnia 29 października 2015 r. Sąd Rejonowy w Rzeszowie umorzył postępowanie karne przeciwko Marianowi R., na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 kpk – z powodu śmierci oskarżonego.